

УДК 81'27:811.111

В. В. Комаренко,
аспірант

(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

verona1992@mail.ru

ORCID: 0000-0002-6107-3057

**"ІДЕНТИФІКАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ" VS "ІДЕНТИЧНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ":
СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ**

У статті розглянуто існуючі підходи науковців-гуманітаріїв до поняття ідентифікації та ідентичності особистості, проведено паралелі між ними та окреслено дистинктивні характеристики кожного із понять. Проаналізовано поняття ідентитету та дискурсивної спільноти.

Охарактеризовано поняття соціальної та особистісної ідентичностей, представлено види і форми ідентифікації. Значну увагу приділено розгляду поняття гендерної та професійної ідентичності.

Ключові слова: ідентичність, ідентифікація, ідентитет, дискурсивна спільнота, професійна ідентичність, гендерна ідентичність.

Аналіз наукових праць вітчизняних і зарубіжних дослідників-гуманітаріїв (М Шульга, П. Гнатенко, В. Павленко, С. Макеєва, Е. Еріксон, З. Фрейд) засвідчує, що у роботах присвячених вивченню поняття ідентифікації, його досить часто ототожнюють із поняттям "ідентичність". Крім того, у науковій літературі немає чіткого розрізнення цих понять, а також відсутній систематизований огляд їх дистинктивних ознак. **Актуальність теми** зумовлена тим, що складність і багаторівневість явища ідентифікації зумовлюють існування різних його визначень, в яких акцентується увага на його певних аспектах, особливостях, властивостях тощо. Крім того, виникає необхідність розмежувати поняття "ідентифікації" та "ідентичності". **Метою статті** є окреслення розуміння поняття "ідентифікації" та "ідентичності", а також співвідношення між ними з позицій залучення даних гуманітарних дисциплін, представлення різних видів ідентичності у соціальних науках та характеристика понять "професійна ідентичність" та "гендерна ідентичність".

Вперше термін "ідентичність" був введений американським соціологом Е. Еріксоном (1968) [1]. Він розмежовував поняття "ідентифікація" та "ідентичність". Дослідник розглядав розвиток ідентичності як синтез ідентифікації, що виникає у процесі соціалізації індивіда – спочатку з окремими особами, а згодом – з малими й великими спільнотами. У своїх дослідженнях основну увагу учений приділяв проблемам формування ідентичності людини як такої, яку він вбачав у розвитку, як універсальну, передусім адаптаційну структуру, як певний "процес організації життєвого досвіду в індивідуальне Я" [1: 219]. У розумінні Е. Еріксона ідентичність постає як процес, що відбувається в руслі не лише індивідуальної, але й суспільної культури, встановлюючи синтез двох ідентичностей – соціальної і особистісної, як інтеграція переживань людиною своєї тотожності з визначеними соціальними групами. Отож, за Е. Еріксоном, ідентифікація – це процес, що ґрунтується на основі емоційно-когнітивних зв'язків із значущим іншим, групою, образом та включення і прийняття норм, правил і цінностей значущих інших у власний внутрішній світ; в той час, як ідентичність – динамічне утворення, почуття власної істинності, повноцінності та усвідомлення особистістю причетності до світу інших [1: 220].

Ідентичність виступає результатом ідентифікації та складається із внутрішньої самоідентифікації особистості, самовизначення нею своєї співпричетності до тієї чи іншої соціальної групи на основі рефлексії, самопізнання, вибору свого "Я" та зовнішньої соціальної детермінації індивіда, яка відбувається як наслідок визнання чи невизнання його різними спільнотами та окремим людьми як "свого" чи "чужого", або взагалі наділення індивіда тією чи іншою соціальною роллю, соціальним статусом. Тому ідентичність як приналежність особистості до тієї чи іншої спільноти формує у неї стійкі риси, що повторюються, типові для даної групи спільноти [2: 39].

Відтак, поняття процесу ідентифікації дозволяє поєднувати соціоцентризм із антропоцентризмом, котрі мають свої особливості. Роз'яснюючи специфіку і різницю цих двох підходів, М. О. Шульга відзначає що: "Якщо при спільнісному підході комунікаційні проблеми проявляються у соціально-психологічній опозиції "ми-вони", то при особистісно-типологічному підході – в опозиції "я-інші". Коли у центр уваги ставиться спільнота, тоді ідентифікація розглядається як процес включення окремих людей у цю спільноту, залучення, зарахування до неї індивідів, набуття ними якостей, необхідних для функціонування як елементів певних соціальних структур: класів, націй, тощо. Але ідентифікація може розглядатися і через особистість: як одна і та сама особистість може одночасно бути представником багатьох ідентичностей (сім'ї, навчального і трудового колективу, класу, тощо), зберігаючи при цьому певну індивідуальну автономність [3: 9].

У рамках такого підходу виникло поняття ідентитету, під яким розуміється визначення індивідом себе через віднесення до різних спільнот. Услід за М. О. Шульгою, система ідентитетів особистості не є

жорсткою та раз і на завжди даною чи встановленою. Пріоритет, роль провідного ідентитету змінюється. Ці зміни відбуваються під впливом соціальних, політичних, моральних, ідеологічних, культурних, освітніх тощо чинників. Ці детермінанти можуть бути зовнішніми, внутрішніми, об'єктивними і суб'єктивними [3: 104-105].

Таким чином, ідентифікація є встановленням відповідності свого "Я" (чи самості відповідного індивіда) певному образу (соціальному статусу). Ця стихійно-життєва чи дослідницька процедура включає в себе, з одного боку, процес ототожнення індивіда з групою, володіючи стійкими соціальними ознаками. А з іншого боку, це процес розпізнавання, тобто пошуку серед схожих таких ознак, що відповідають даному індивіду, ототожнення його з тією групою, яка володіє цими ознаками, серед яких можна виділити такі: 1) біологічні ознаки ідентичності (вікові, гендерні); 2) психічні ознаки (самоідентифікація тощо); 3) соціокультурні ідеали (моральні норми і цінності, уявлення про зразки поведінки, типові для даної групи, очікування щодо поведінки у суспільстві представників певної соціальної групи) [2: 44].

Міркуючи над видами і формами ідентифікації, Г. Дяконов [4: 160] зазначає, що ідентифікація індивіда з іншою людиною чи групою може виступати у вигляді ціннісної, нормативної або рольової ідентифікації та в суб'єктному відношенні мати такі форми: інтерідентифікація, гетероідентифікація, соціоідентифікація та самоідентифікація. Автор відзначає, що ціннісна ідентифікація обумовлюється єдністю ціннісних орієнтацій суб'єкта і об'єкта ідентифікації, нормативна – реалізується через прийняття індивідом норм групи, рольова – полягає в освоєнні певної соціальної функції та злитті з нею.

Що стосується поняття ідентифікації з точки зору філософії, відзначимо, що воно привертало увагу дослідників протягом всієї історії філософії. Детальний аналіз понять "ідентичність" та "ідентифікація" здійснено у працях П. І. Ігнатенко та В. Н. Павленка (1999). Як зазначають дослідники, в усіх моделях і концепціях більш-менш простежується ідея про те, що люди ідентифікують себе з різними соціальними групами і в кожний даний момент усі ці ідентифікації співіснують, утворюючи певну цілісну систему. Науковці подають такі варіанти розуміння поняття ідентифікації: 1) як одного з механізмів міжособистісного сприйняття поряд із рефлексією та стереотипізацією. За Дж. Тернером, ідентифікація – це засіб розуміння іншої людини через усвідомлене ототожнення її з характеристиками самого суб'єкта [5]. Іншими словами, це психічний механізм постановки суб'єктом на місце іншого, який дозволяє моделювати змістовне поле партнера у спілкуванні, забезпечує процес взаєморозуміння і викликає відповідну поведінку;

2) як до центрального елемента самосвідомості, з фіксацією свого становища в системі суспільних зв'язків (розуміючи під ідентифікацією самоідентифікацію) [6] і наголосом на суб'єктивному відчутті власної належності до різних соціальних спільнот, а також введенням у свій внутрішній світ власних цінностей та норм і тих, що існують у середовищі, на яке зорієнтований суб'єкт; 3) ідентифікація в статометричній концепції А. В. Петровського як показник розвитку групи. Функціонування даного феномена виражається у ставленні до інших членів групи як до самого себе [7].

З позиції соціології, визначаючи рівень та характер ідентифікації, слід зважати на такі показники: самокатегоризацію досліджуваних (віднесеність до певної групи); ставлення до своєї групи та самоставлення у зв'язку з власною належністю до зазначеної групи; активність досліджуваного як члена даної групи (взаємодія з іншими членами групи, діяльність спрямована на підтримку групових цінностей, норм тощо). Теорія соціальної ідентичності, була розроблена Г. Тежфелом та Дж. Тернером [5; 8] та включає в себе дві підсистеми: особистісну ідентичність і соціальну ідентичність. Особистісна ідентичність – це єдність і спадковість життєдіяльності, цілей, мотивів, настанов, ціннісних орієнтацій і самосвідомості особистості. Соціальна ідентичність означає єдність і спадковість певної системи соціальних характеристик (норм, ролей, статусів), що дозволяють диференціювати індивідів за їх суспільним станом і груповою належністю. Вона містить уявлення людини про своє особисте місце у світі, усвідомлення нею приналежності до певної соціальної групи, категорії. Г. Тежфел визначав соціальну ідентичність як ту частину ідентичності індивіда, яка виникає через усвідомлення свого членства в соціальній групі разом із ціннісним та емоційним значенням. Тобто соціальна ідентичність, що складається із окремих ідентифікацій і визначається приналежністю людини до різних соціальних категорій: раси, національності, класу, статі і т.д. Зміна ідентичності також зумовлена змінами в соціальному оточенні індивіда. В той час, як встановлення і підтримка балансу особистісної і соціальної ідентичностей відбувається за допомогою техніки мовної взаємодії, у якій людина утверджує свою ідентичність, прагнучи відповідати як нормативним очікуванням інших, так і проявам власної неповторності [8: 112].

А. Мікляєва (2008) також розглядає співвідношення особистості та групи та вважає, що "ідентичність" – це динамічне утворення, почуття самоототожнення власної істинності, повноцінності та усвідомлення особистістю причетності до світу інших. Ту ж саму позицію займає і Е. Фромм, підкреслюючи, що ідентичність з'являється у процесі розвитку людини й означає почуття приналежності до цілісної структури, усвідомлення людиною того, що вона є частиною цієї структури.

Ідентичність є досить складною соціально-психологічною структурою, яка включає у себе: по-перше, "набір індивідуальних ідей щодо належності індивіда до певної соціальної групи". По-друге, свідоме зарахування себе до якої-небудь соціальної спільноти. По-третє, використання тих чи інших символів для позначення своєї належності до певної соціальної спільноти. По-четверте, знання структури, традицій, моральних норм і цінностей, характерних для даної соціальної спільноти. По-п'яте, вибір стереотипів поведінки, відповідних субкультури певної спільноти. По-шосте, емоційно забарвлене відношення солідарності зі своєю групою та відчуженості чи нейтральності, толерантності щодо інших спільнот [2: 47].

Отже, конкретна людина є співпричетною, належить до певного соціального кола, спільноти, внаслідок чого у даного індивіда вже є притаманні йому ознаки, властивості, що дозволяють йому ідентифікуватися з певною соціальною чи психологічною групою, чи він їх набуває, соціалізуючись у даній групі.

На відміну від традиційного погляду на існування якісної відмінності між індивідуальною та колективною ідентичностями, Е. Еріксон стверджує, що індивідуальна унікальність і колективна роздільність можуть бути зрозумілі як дещо близьке, якщо не одне і те ж саме, як дві сторони того самого процесу. У випадку індивідуальної ідентичності підкреслюються відмінні характеристики індивідів, а у випадку колективної – навпаки. Одна ідентичність не існує без іншої, обидві вони за походженням соціальні [1: 22].

А. Ветрман (1982) розглядає поняття ідентичності з іншого ракурсу та виділяє 2 аспекти ідентичності: процесуальний та змістовий. У першому випадку розглядаються ті засоби, за допомогою яких людина засвоює життєві цінності, цілі, переконання. Як другий аспект, А. Ватерман виділяє носіїв змісту, які впливають на формування ідентичності: професія, політичні погляди, переконання, використовувані соціально-функціональні ролі. У центрі уваги перебуває ціннісно-вольовий аспект ідентичності, що пов'язаний із наявністю чіткого самовизначення, що включає в себе цілі, життєві цінності, які людина наслідуює упродовж всього життя.

Розглядаючи поняття ідентифікації та ідентичності, лінгвіст Свейлз ввів поняття "дискурсивна спільнота" (discourse community), яку він тлумачить як групу індивідів, що має шість детермінантних характеристик [9: 24–27]: 1) певні спільні, загально визнані цілі; 2) наявність механізму комунікації між членами спільноти; 3) інформаційний обмін в її середовищі; 4) володіння певними жанрами для досягнення комунікативних цілей; 5) використання специфічної для певного середовища лексики; 6) наявність відносно стабільної кількості членів спільноти, що забезпечує її існування.

Наукові дискурсивні спільноти можна розглядати як реальні і як віртуальні утворення, яких об'єднують спільні, характерні для наукового середовища цілі та дії володіння спільним дискурсом і жанрами. Ідентифікація розуміється як механізм соціалізації через який індивід опановує нові соціальні статуси та ролі в процесі взаємодії з іншими людьми. Одним із механізмів соціалізації є професійна ідентичність, що стосується безпосередньо процесу вrostання індивіду в певну професійну групу, результатом якого є засвоєння різноманітних очікувань відносно до його мовного професійного статусу і ролей.

Питанням професійної ідентичності займалися Д. Дубровський (1998), Г. Дьяконов (1988), І. Кон (1984), Р. Крічевський (1981), В. Мухіна (1985), В. Павленко (1999), А. Петровський (1982), Л. Попов (1988), Б. Поршнєв (1979), С. Рубінштейн (1999) та ін. Успішне формування професійної ідентичності відбувається за допомогою розуміння специфіки професійної діяльності на основі співвіднесення її з індивідуальними психологічними можливостями.

Елементами професійної ідентичності виступають потреби, інтереси, установки та інші сутнісні характеристики особи, інтереси, що реалізуються у процесі професійного шляху. У структурі професійної ідентичності виділяють когнітивні, мотиваційні та ціннісні компоненти, де когнітивна складова планово поєднується із мотиваційною, оскільки особистість професіонала має спочатку засвоїти певні норми певної професійної групи, а вже потім – реалізувати їх у взаємодії. У ролі механізму формування професійної Я-концепції виступає професійна самоідентифікація, в той же час вона виступає як результат професійного становлення особистості фахівця. Професійне становлення, під час якого здійснюється перетворення суб'єкта навчання професії на професіонала, супроводжується зміною уявлень людини про себе як про професіонала і призводить до набуття професійної ідентичності, що є з одного боку, результатом засвоєння індивідом нових професійно-функціональних ролей, а з другого, необхідними вимогами до успішної професійної діяльності. Процес становлення професійної ідентичності для фахівців різних професій має єдину логіку та структуру, але кожна спеціальність (гуманітарна, технічна) має свої особливості, специфіку формування та підсумкові результати, які й характеризують конкретну професійну ідентичність.

Передусім зазначимо, що засобами досягнення професійної ідентичності стають відповідні знання і здібності, що забезпечують реалізацію активності, що спрямована на досягнення професійної ідентичності. До орієнтовних показників сформованості професійної ідентичності відносяться:

провідний тип професійного мислення; самостійність у моделюванні інноваційної професійної ситуації; орієнтація у просторі взаємозв'язків власної діяльності з іншими професійно-трудовими її видами; розуміння власної приналежності до певної професійної спільноти; уявлення про себе як про організовану само розвивальну особистість [10: 83].

Професійна ідентичність, як зазначають Н. Л. Іванова та О. В. Конєва (2008), виступає інтегративним поняттям, у якому виражається взаємозв'язок особистісних характеристик, які забезпечують орієнтацію у світі професій, що дозволяє більш повно реалізувати особистісний потенціал у професійній діяльності, а також прогнозувати можливі наслідки професійного вибору.

Більш популярним стає поняття "психосоціальної ідентичності", що означає ідентичність, пов'язану із соціальним контекстом професійного розвитку. Цим підкреслюється роль соціального оточення в особистісному розвитку і реалізації діяльності. Психосоціальний ракурс розгляду проблеми професійної ідентичності як ознаки інтегративної особистості стає ще більш актуальним після появи теорії соціальної ідентичності Г. Теджфела [8]. Соціальна ідентичність, що формується у процесі засвоєння діяльності і взаємодії, впливає на кооперацію, взаємини членів робочих груп і, як наслідок, – на професійний розвиток індивідів. З розвитком процесу соціалізації змінюється глибина ідентифікації: від вербального зарахування до професійної групи до свідомої діяльності згідно з інтересами цієї групи, прийняття її цілей і норм як своїх власних.

Якщо ідентичність дозволяє індивідові оцінити ступінь власної належності до певної соціальної групи чи спільноти, то сам процес такого оцінювання стає можливим завдяки самоідентифікації – особистісній активності, спрямованій на усвідомлення індивідом своєї соціальної сутності, зокрема й у професійному вимірі "самоідентифікація становить психологічний механізм становлення і зміни ідентичності особистості". Саме ідентифікація є тим механізмом, за допомогою якого особистість засвоює ті зразки та моделі високопрофесійної діяльності, які є найбільш успішними та оптимальними з погляду соціуму. Ідентифікація забезпечує процес відбору індивідуальностей, наукових ідей, схем, літературних джерел, виявів поведінки, що підлягатимуть процесу ототожнення, тобто емоційно-когнітивному пізнанню їх. Вона є механізмом вибору, відокремлення значущих із них, тобто найбільш впливових на індивіда. Це – безпосередній процес такого пізнання, відшукування тих ознак, які дадуть змогу нам побачити, що цей емоційно-когнітивний процес на цьому етапі завершився і втілюється у формі того чи іншого вияву якоїсь ознаки у певній формі [10: 83].

Опора на свою індивідуальність, яка за допомогою ідентифікації лише добудовує окремі риси власного образу, але загалом залишається вірною собі і своїм цілям розвитку, є необхідною умовою успішної ідентифікації. Процес ідентифікації спонукає особистість вийти за власні межі й тим самим подолати однобічність погляду на професіоналізм. Завдяки ідентифікації людина бачить і відчуває на собі інші моделі професіоналізму та спосіб життя, його смисли і форми, стилі і стосунки, правила й норми. Таким чином, після позитивної ідентифікації відбувається досить чітка й успішна самоідентифікація, що є результатом взаємодії ідентифікаційних процесів. Здатність ототожнювати й відокремлювати є однією із найістотніших однак професійної майстерності фахівця. Професійна ідентифікація є процесом побудови цілісності особистості, пошуком тих думок, дій і значень, які може використати особистість для свого розвитку на шляху до поставленої мети [10: 85].

Розгляд ідентифікації як механізму досягнення гендерної ідентичності бере початок з теорії психосексуального розвитку З. Фрейда (1933, 1964) та став предметом вивчення низки глибинних теорій, зокрема – теорії об'єктних відношень. Проблема гендерної ідентичності, залишається в психологічній науці найменш дослідженою. Наразі виконується багато експериментальних і теоретичних досліджень у цій сфері. Ш. Берн (2002), А. Іглі (1996), К. Берквіст (2004), К. Дьюкс (2005), К. Уест (1997), Л. Попова (1996), Е. Здравомислова (2002), А. Темкіна (2002), Л. Репіна (2004) та ін.)

Згідно з точкою зору О. Л. Бессонової, "гендер є мисленнєвим конструктом або моделлю, що введено для більш адекватного та конкретного опису проблем статі й розмежування його біологічних та соціокультурних функцій" (Бессонова).

Н. Смелзера (1994) виділяє чотири компоненти статевої ідентичності: біологічна стать, гендерна ідентичність, гендерні ідеали і гендерні ролі. Всі ці чотири компоненти взаємопов'язані між собою. Особистість стає результатом їх складної взаємодії. Поведінка індивіда значною мірою визначається гендерною ідентичністю, тобто його уявленням про свою стать. У процесі ідентифікації індивід усвідомлює, оцінює себе як окрему істоту, як специфічну частину якоїсь спільноти (сім'ї, нації, соціально-професійної чи статево вікової категорії людей) та як представника роду людського.

Поняття "гендер" віддзеркалює певне уявлення про систему ролей, відносин, стереотипів поведінки, які прийняті між чоловіками та жінками, що склалися в даному соціумі. Зазначимо, що поняття "гендер" не є суто біологічним уявленням, але й проявом соціальних, політичних та економічних контекстів. Типологія адресата ґрунтується на комунікативно-текстових, соціально-психологічних та індивідуально-особистісних параметрах мовленнєвої взаємодії, експлікує його "комунікативний портрет", який є обов'язковим орієнтиром для адресанта.

Зокрема, Ш. Бьорн (2007) тлумачить гендерну ідентифікацію як тип підкорення, що має місце, коли ми повторюємо дії рольових моделей просто тому, що хочемо бути схожими на них. А. Чекаліна (1991) наголошує, що в процесі гендерної ідентифікації, як ототожнення себе з представниками своєї статі, особистість досягає усвідомлення своєї подібності та відмінностей з представниками своєї статі на відміну від протилежної, і засвоює чоловічу або жіночу роль.

Отже, здійснивши огляд існуючих підходів науковців-гуманітаріїв до понять ідентифікації та ідентичності зазначимо, що процес ідентифікації є двобічним, в якому відбувається з одного боку ототожнення індивіда з групою, а з іншого – розпізнавання ним у своєму соціальному оточенні тих ознак, за якими особистість може ідентифікувати себе з певною групою, використовуючи статево-вікові, моральні, професійні, економічні, політичні та естетичні індикатори, за якими люди визначають своє коло спілкування і взаємодії. Отже, ідентифікація з певною соціальною групою чи класом характеризується комплексом уявлень про соціальну реальність і їх місце в ній – уявлення, що регулюють їх життєву активність, і специфічних уявлень саме для цієї групи, що в тій чи іншій мірі відрізняють їх від решти верств суспільства. Таким чином, для досягнення успішної комунікації слід враховувати особливості професійної ідентичності, як результату професійного становлення ідентичності фахівця, та гендерної ідентичності, що дає певне уявлення про систему ролей, відносин, стереотипів поведінки, які прийняті між чоловіками та жінками, що склалися в даному соціумі. **Перспективою нашого дослідження** є дослідження засобів вираження ідентичності мовця у межах соціолінгвістичного підходу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Ericson E. E. Identity, youth and crises / E. Ericson, G. Tennyson. – Michigan : Eerdmans, 1968. 424 p.
2. Старовойтенко Е. Б. Психология индивидуальности. Новые модели и концепции / Е. Старовойтенко, В. Шадриков. – М. : МПСИ, 2009. – 384 с.
3. Шульга Н. А. Этническая самоидентификация личности / Николай Шульга. – К., 1996. – С. 101–109.
4. Дьяконов Г. Основы диалогического подхода в психологической науке и практике / Геннадий Дьяконов. – Кировоград : РИО КГПУ им. Винниченко, 2007. – 847 с.
5. A self-categorization theory / [J. C. Turner, M. A. Hogg, P. J. Oakes, S. D. Reicher, M. S. Wetherell]. – Oxford : Bail Blackwell, 1987. – P. 42–67.
6. Adams J. R. Toward the development of an objective assessment of ego – identity status / Adams J. R. , Shea J. S. , Fetch S. // Journal of Youth and Adolescence. – 1979. – P. 223–237.
7. Петровский А. Личность. Деятельность. Коллектив / А. Петровский. – М. : Политиздат, 1982. – 255 с.
8. Tajfel H. Social identity and intergroup relations / H. Tajfel. – Cambridge : University Press, 1982. – 612 p.
9. Swales, J. The concept of discourse community. In Genre Analysis: English in Academic and Research Settings / J. Swales. – Boston : Cambridge UP, 1990. – P. 21–32.
10. Сергеевкова О. Професійна ідентичність в практиці професійної підготовки особистості / О. Сергеевкова // Пед. освіта : Теорія і практика. Психологія. Педагогіка : [зб. наук. пр.]. – 2012. – № 18. – С. 82–86.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Ericson E. Identity, youth and crises / E. Ericson, G. Tennyson. – Michigan : Eerdmans, 1968. – 424 p.
2. Starovoytenko E. B. Psihologiya individual'nosti. Novyye modeli i kontseptsii [Individuality Psychology : New Models and Concepts] / E. Starovoytenko, V. Shadrikov. – M. : MPSI, 2009. – 384 s.
3. Shulga N. A. Etnicheskaya samoidentifikatsiya lichnosti [Ethnic Self-Identification of the Person] / Nikolay Shulga. – K., 1996. – S. 101–109.
4. Dyakonov G. Osnovyi dialogicheskogo podhoda v psihologicheskoy nauke i praktike [The Bases of Dialogic Approach in Psychological Science and Practice] / Gennadiy Dyakonov. – Kirovograd : RIO KGPU im. Vinnichenko, 2007. – 847 s.
5. A self-categorization theory / [J. C. Turner, M. A. Hogg, P. J. Oakes, S. D. Reicher, M. S. Wetherell]. – Oxford : Bail Blackwell, 1987. – P. 42–67.
6. Adams J. R. Toward the development of an objective assessment of ego – identity status / Adams G. R., Shea J. S., Fetch S. // Journal of Youth and Adolescence. – 1979. – P. 223–237.
7. Petrovskiy A. Lichnost. Deyatel'nost'. Kollektiv [Personality, Activity, Collective] / A. Petrovskiy. – M. : Politizdat, 1982. – 255 s.
8. Tajfel H. Social identity and intergroup relations / H. Tajfel. – Cambridge University Press, 1982. – 612 p.
9. Swales J. The concept of discourse community. In Genre Analysis: English in Academic and Research Settings / J. Swales. – Boston : Cambridge UP, 1990. – P. 21–32.
10. Sergeenkova O. Profesiynna identichnist' v praktytssi profesynnoyi pidgotovki osobistosti [Professional Identity in Practice of Personality Training] / O. Sergeenkova // Ped. osvita : Teoriya i praktika. Psihologiya. Pedagogika [Pedagogical Education. Theory and Practice. Psychology. Pedagogy] : [zb. nauk. pr.]. – 2012. – № 18. – S. 82–86.

Комаренко В. В. "Идентификация личности" vs "идентичность личности": соотношение понятий.

В статье рассмотрены существующие подходы ученых-гуманитариев к понятию идентификации и идентичности личности, проведены параллели между ними и очерчено дистинктивные характеристики каждого из понятий. Проанализировано понятие идентитету и дискурсивного сообщества.

Охарактеризовано понятие социальной и личностной идентичности, представлены виды и формы идентификации. Значительное внимание уделено рассмотрению понятия гендерной и профессиональной идентичности.

Ключевые слова: идентичность, идентификация, идентитет, дискурсивное сообщество, профессиональная идентичность, гендерная идентичность.

Komarenko V. V. "Identification of Personality" vs "Identity of Personality": Correlation of Concepts.

The article deals with the concept of identification and identity of personality which is one of the most controversial problems in the Humanities. The terms mentioned speak to the very definition of an entity – an organization, a group and have always been a subtext of many strategy sessions, organization development initiatives and socializing efforts. The article contains information on the distinctive characteristics of identification in comparison with the notion of identity which are root constructs in organizational phenomena. The concept of identite and discourse community is analyzed. The article contains the characteristics of social and personal identities, kinds and forms of identification are presented. Considerable attention is drawn to the consideration of the concept of gender and professional identity. Gender identity is defined as a personal conception of oneself as male or female. This concept is intimately related to the concept of gender role, which is defined as the outward manifestations of personality that reflect the gender identity. Professional identity is constructed through discourse between individuals and identities are continually being constructed and altered. Power processes in team-based work are processes of meaning and identity formation. These induce the team members to consent to dominant organizational views even if these pose potential disadvantages.

Key words: identity, identification, idenite, discourse community, professional identity, gender identity.